

Dvojmesačník, január – február 2019

I/IV
číslo 1
ročník 4

Trenčín región

Pod snehom

**Udrží sa zimná perina
pod Strážovom do jari?**

Turistická polícia

Vymrznutý Lopeník

strana 6–7

Tradícia

Pesničky mojej mamy

strana 8

Servis

TOP podujatia 2019

strana 14

Pod dohládom Štefánika

NA KONCI KRAJA

„Sme Priepasné, nie Priepeasné,“ víta nás starosta kopaničiarskej obce Peter Czere. Jeho príbeh i príbeh jeho dediny sú zaujímavé. Dala by sa o tom napísat kniha. No obec už knihu má. A nie jednu.

Obec Priepasné má údajne meno od slova „pasenie“. Ako samostatná obec vznikla až v roku 1957, keď sa odčlenila od susednej obce Košariská. Meno obce úzko súvisí s menom materskej obce Košariská, kde údajne v dávnej minulosti boli košiare pre ovce a práve tieto ovce sa cez terajšie územie prepásali – pásli. A preto Priepasné.

Do dediny sa dá prísť z rôznych smerov, ale áut cez deň napočítate na prstoch jednej ruky. Jedného dňa v roku 2003 tak „zablúdil“ do Priepasného aj Peter Czere. „Pochádzam z Bratislavky. Robil som manažéra pre jednu stavebnú firmu. A raz som si povedal, že stačilo mesta, života v paneláku a zatúžil som po živote na dedine,“ rozhovoril sa. „Kamarát farmár Martin Bagar kúpil chalupu v Prašníku, ja som šiel autom trochu ďalej. Odbočil som v Košariskách doprava a pri stúpaní na kopec to bol neskutočný pocit. Zastavil som v Priepasnom, kde som stretol len muža a ženu, ktorí hrabali seno. Bol to dnes už nebohý predošlý starosta

s manželkou. Neveril mi ani slovo o tom, že tu chcem vážne žiť. Najskôr tvrdil, že o ničom nevedia, ale manželka ho kopla do nohy a nakoniec mi odporučili na kúpu jednu chalupu na samote,“ doplnil.

Presne 8. augusta 2003 ho na obecnom úrade zaregistrovali na trvalý pobyt. Z Bratislavčana sa v momente stal kopaničiar. „Vždy mi je do plácu, keď si spomeniem na môjho predchodcu starostu. Spomínam na neho len v dobrom. Občanom sa venoval

aj po tom, čo už nebol starostom. Som rád, že sme mu stihli udeliť cenu Čestný občan obce.“

Kopaničiarska svadba

Ked' sa prestáhoval na kopanice, ani netušil, že v obci s 370 obyvateľmi, kde je vekový priemer 41 rokov, bude robiť starostu práve on. „My tu máme dobrých ľudí. Keby neboli, nikdy nevytvoríme niečo ako NAJ dedinka Slovenska, kde sme sa všetci

spojili. Bol to nádherný zážitok. Ľudia boli hrdí na svoju obec, "zaspomínať si starosta na reláciu v RTVS. Práve pred televíznymi kamerami absolvoval vlastnú pravú kopaničiarsku svadbu. „Sranda bola, že otec mi po odvysielaní volal, že mi teda gratuluje. Len nevedel, že to nebola skutočná svadba. Ale skutočne som sa neskôr oženil v podobnom štýle. Prichádzali sme na koňoch, mali sme to na lúke, zavolali sme celú obec. Boli sme na umelo vytvorennej svadbe i ozajstnej,“ pousmial sa starosta.

V erbe obce sa nachádza pec, ktorá sa viaže k histórii Prievasného a vyjadruje teplo domova. Za obecným úradom pod prístreškom funkčnú chlebovú pec podľa tej z erbu aj vybudovali. Celá obec má 19 lokálnych osídlení, väčšinou pomenovaných podľa obyvateľov, ktorých mená v danej kopanici prevládajú, prípadne prevládali v minulosťi. „Históriu obce som si neštudoval. Veľa vecí viem z rozprávania, máme aj kroniku, kde sa dá veľa vycítať. Vždy to tu žilo aj hudobne. V spolupráci s Centrom tradičnej kultúry robíme aj letné hudobné tábory,“ doplnil starosta.

K mohyle cez Prievasné

„Z mlynov sa veľa nezachovalo. Potoky už sú vyschnuté, ale história Prievasného je späť najmä s mlynmi.“ A kam sa vybrať v Prievasnom? „Zaujímavé je, že vždy sa píše o mohyle Milana Rastislava Štefánika, že sa nachádza medzi Košariskami a Brezovou pod Bradlom. Pritom mohyla bola kedysi vyseknutá z katastra. Od strážnice, ktorá je dolu nad kruhovým objazdom, až po prvý schodík na mohyle sú návštěvníci v katastrálnom území obce Prievasné,“ ukázal starosta na počítaci katastrálnej mapu v okolí národnej kultúrnej pamiatky, ktorú ročne navštievujú tisícky turistov. „Ľudia si tak možno myslia, že v Prievasnom nikdy neboli, a ani netušia, že museli prejsť cez naše územie, aby sa k mohyle dostali,“ usmial sa Peter Czere. To, že Prievasné je učpené pod Bradlom, dokazuje priamo v obci aj pamätník Milana Rastislava Štefánika, umiestnený pri obecnom úrade. Postavený bol v roku 1999 pri príležitosti 80. výročia smrti generála a velikána slovenského národa. „Dokonca aj historická cesta, kadiaľ viezli Štefánika na posledný odpočinok, je v Prievasnom,“ doplnil starosta.

Obec má aj dvoch známych primášov, ktorých môžete počuť v rádiu Regina. „Všimol si nás pán Viliam Gruska a máme postavené jeho dva návrhy, tzv. pylóny, ako pocety primášom Petruchovi a Kollárikovi. Vždy to je pri rodnom dome toho muzikanta aj s informačnou tabuľou. Prievasné na myjavskom folklóre určite zanechalo významnú stopu,“ uviedol prvý muž obce.

Tradičné výprasky zozbierané v knižke

Hned' vedľa obecného úradu stojí dom, v ktorom žije pani Alžbeta Krásna, bývalá učiteľka, ktorá pozná história obce, jej tradície a hovorí o nich so žiariacimi očami. Dokonca napísala publikáciu Výprasky – rozprávania z Priečasného zozbierané Alžbetou Krásnou, ktorá bola doplnená aj o cedéčko, aby si ľudia lepšie predstavili tradičné nárechie, ktorým ľudia v Priečasnom hovoria. „Starostu sme prijali. Zapadol, už je Priečasňan,“ privítala nás Alžbeta Krásna, keď sme ju navštívili so starostom obce.

Spoločne sme sa vybrali do časti Batíková, kde spoločne s manželom Pavlom prerobili starý rodičovský dom, kde bol mlyn a kde ukrýva doslova poklady priečasnianskej histórie. „Bývali tu moji starí rodičia. Tu vedľa stála chalúpka z hlinenej tehly. Bola na spadnutie. Pec sme zachovali. Pred 150 rokmi tu boli dva gázdovia. Muž tu má aj dvoch býčkov. Je vyučený kováč, aj tieto krásne kľučky sú jeho dielom,“ ukázala nám pani Krásna. „Všetko, čo tu vidíte, sú zozbierané starodávne veci. Roľníci obrábali pôdu s koňmi, chudobnejší na kravách. Keď zvážali obilie a chceli, aby kravy pokojne stáli, kým naplnili voz, tak im dávali náhubky, aby to nežrali,“ prezradila čosi z polnohospodárskej oblasti. Ukázala aj na česák či formu, pomocou ktorej vyrábali hlinené nádoby. Alebo oblečenie, ktoré sa voľakedy v Priečasnom nosilo. „V týchto šatách sa vydávala aj starostova manželka,“ poznámenala Alžbeta Krásna a odhalila tajomstvá svojho „múzea“, v ktorom sa nachádzajú rôzne čipky, lodný kufor, vyšívané veršíky na dečkách alebo kroje z medzivojnového obdobia. „Záujem o kroje rastie, už sa nedajú skoro vôbec zohnať. Každý ich chce mať doma,“ dodala. Najväčšie kráľovstvo však ukrýva na poschodí. „Tu vidíte 100 bábik oblečených v krojoch z rôznych končín Slovenska. Zbieram ich 10 rokov. Mám

tu však aj suvenírové zo sveta, napríklad z Japonska. Chodievam s nimi aj na výstavy,“ vysvetlila.

Ako tiekla voda, tak sa mlelo

V minulosti sa v obci nachádzali tri mlyny. „Neboli sme bohatá obec, patrili sme k tým chudobnejším. Bol tu ťažký život, pretože zem je kamenistá, kamene dodnes zbierame z pôdy,“ prezradila pani Krásna. „Za čias Rimanov v Priečasnom mlyn mlel po kopaničiarsky podľa starých priezvisiek, ktoré tu žili, ako napríklad Fogada či Závrský. Keď tieklo málo vody, tak mlyn mlel pomaly FO-GA-DA, keď pribudlo vody, tak mlel rýchlo ZÁ-VRSKÝ. Takto to ľudia vnímalí,“ vytiahla jednu z historiek pani Krásna. Odkaz Štefánika v Priečasnom stále žije. „Každý mal svojho zástupcu. Po 30. roku, keď sa postavilo Bradlo a konali sa tam oslavy, tak s touto vlajkou spolku chodili naši Priečasňania k mohyle. Naši ľudia tam nechodili tajne, ale verejne, hoci to bolo zakazované. Vtedy sa ukázalo to pravé vlastenectvo, ktoré si u nás ctíme,“ uzavrela rozprávanie Alžbeta Krásna.

(ras, mib)

